

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 767/2008, rozporządzenie (WE) nr 810/2009, rozporządzenie (UE) 2017/2226, rozporządzenie (UE) 2016/399, rozporządzenie (UE) 2018/... (rozporządzenie w sprawie interoperacyjności) i decyzję 2004/512/WE oraz uchylające decyzję Rady 2008/633/WSiSW”

(COM(2018) 302 final)

(2018/C 440/26)

Sprawozdawca generalny: **Ionuț SIBIAN**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 2.7.2018
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Decyzja Prezydium	10.7.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.9.2018
Sesja plenarna nr	537
Wynik głosowania	97/3/0
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny Europejski zgadza się, że polityka wizowa jest – i powinna pozostać – narzędziem wspomagającym turystykę i ułatwiającym prowadzenie działalności gospodarczej, które jednocześnie pozwala zapobiegać ryzyku związanemu z bezpieczeństwem oraz ryzyku nieuregulowanej migracji do UE.

1.2. EKES popiera dalsze rozwijanie wizowego systemu informacyjnego (VIS) jako najlepszego rozwiązania technologicznego ułatwiającego procedurę rozpatrywania wniosków o wydanie wiz krótkoterminowych oraz pomagającego organom wizowym, granicznym, azylowym i organom do spraw migracji szybko i skutecznie sprawdzić niezbędne informacje na temat obywateli państw trzecich, którzy potrzebują wizy, aby podróżować do UE.

1.3. EKES uważa, że jednym z głównych celów działania w tej dziedzinie powinna być harmonizacja unijnych procedur, praktyk i wyników w odniesieniu do polityki wizowej w państwach członkowskich UE.

1.4. Jeśli chodzi o ustalenie szczegółowych wskaźników ryzyka podczas rozpatrywania wniosków wizowych, EKES uważa, że może to ograniczyć prawa osób składających wnioski. EKES wzywa instytucje UE i władze państw członkowskich do odpowiedniego informowania i szkolenia pracowników pierwszego kontaktu i osób na stanowiskach kierowniczych, aby uniknąć ewentualnego profilowania w oparciu o pochodzenie rasowe, płeć, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną i inne cechy osobiste.

1.5. Komitet popiera dążenie do ułatwienia identyfikacji osób zaginionych. Niemniej obniżenie z 12 do 6 lat wieku, od jakiego można pobierać odcisków palców od dzieci ubiegających się o wizę, może stanowić problem. We wniosku nie uwzględniono wkładu ani stanowiska agencji i organizacji zajmujących się ochroną dzieci, co nie pozwala Komitetowi na dokonanie pełnej oceny wpływu wniosku na dzieci i możliwości ich ochrony.

1.6. W odniesieniu do tego samego celu przechowywanie kopii strony personalizacyjnej dokumentu podróży osoby ubiegającej się o wizę w VIS jest dopuszczalne i konieczne, jednak tworzenie tego nowego narzędzia na potrzeby wsparcia procedur powrotu – jak wskazano we wniosku – budzi wątpliwości. Zdaniem Komitetu proponowane zmiany wcale nie prowadziłyby do powrotu obywateli państw trzecich. Powinno to być raczej narzędzie zachęcające państwa członkowskie do działania z należytym uwzględnieniem zarówno legalności pobytu, jak i interesu i dobra zainteresowanych osób. Władze powinny zachęcać i wspierać obywateli państw trzecich, by uregulowali oni swój pobyt i rozważyli powrót do kraju pochodzenia.

1.7. Jeśli chodzi o dodatkowy cel omawianego wniosku, tj. umożliwienie krajowym organom ścigania oraz Europolowi dostępu do danych VIS na ściśle określonych warunkach na potrzeby ścigania przestępstw, EKES podkreśla wagę ścisłego określenia warunków dostępu. Najlepiej by było, gdyby dostęp wymagał decyzji sądu, co pozwoliłoby uzasadnić taki krok jako niezbędne ograniczenie zasady ochrony danych osobowych.

1.8. EKES pochwała szerokie konsultacje przeprowadzone przed przygotowaniem wniosku. Jednocześnie Komitet, inne instytucje i opinia publiczna bardzo by skorzystały, jeśli w większym stopniu uwzględniono by we wniosku wkład i poglądy stron, z którymi przeprowadzono konsultacje. Nie jest jasne, jakiego rodzaju wkład zaoferowano oraz w jakim stopniu miał on wpływ na ostateczny kształt wniosku.

1.9. Jeżeli chodzi o ochronę praw podstawowych, EKES z zadowoleniem przyjmuje położenie przez Komisję Europejską nacisku na tę kwestię. Komitet zaleca zwrócenie większej uwagi na sposób, w jaki państwa członkowskie korzystają z danych osobowych osób ubiegających się o wizę. Jak wspomniano wcześniej, nadal konieczne są zabezpieczenia przeciwko praktykom prowadzącym do dyskryminacji obywateli państw trzecich ubiegających się o prawo do krótko- lub długoterminowego pobytu i zamieszkania.

1.10. Wniosek skorzystałby na bardziej szczegółowych i konkretnych danych na temat krótko- i długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych w podziale na kraje – zarówno z państw członkowskich UE, jak i z państw trzecich. W świetle proceduru handlu dziećmi przydatne byłoby także więcej informacji na temat przekroczenia okresu pobytu. Dane te są niezbędne do oceny charakteru i struktury mobilności oraz adekwatności stosowanych instrumentów.

1.11. Ponadto EKES zaleca bardziej zdecydowane zobowiązanie się do współpracy z rządami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich w celu informowania i przygotowywania ich obywateli oraz wspomagania ich podczas całej procedury ubiegania się o wizę.

2. Uwagi ogólne

2.1. EKES popiera politykę wizową, która jest – i powinna pozostać – narzędziem wspomagającym turystykę i ułatwiającym prowadzenie działalności gospodarczej, a jednocześnie pozwalającym zapobiegać ryzyku związanemu z bezpieczeństwem oraz ryzyku nieuregulowanej migracji do UE.

2.2. Komitet odnotowuje wyzwania związane z migracją i bezpieczeństwem w ostatnich latach oraz zachęca państwa członkowskie i instytucje UE do podjęcia opartego na konsensusie, wyważonego i proporcjonalnego podejścia mającego na celu zagwarantowanie, że UE pozostanie możliwie otwarta, odpowiedzialna, interesująca i innowacyjna.

2.3. EKES popiera dalsze rozwijanie wizowego systemu informacyjnego (VIS) jako najlepszego rozwiązania technologicznego ułatwiającego procedurę rozpatrywania wniosków o wydanie wiz krótkoterminowych oraz pomagającego organom wizowym, granicznym, azylowym i organom do spraw migracji szybko i skutecznie sprawdzić niezbędne informacje na temat obywateli państw trzecich, którzy potrzebują wizy, aby podróżować do UE.

2.4. EKES popiera ogólne cele tej inicjatywy dotyczące poprawy bezpieczeństwa w UE i na jej granicach, ułatwienia osobom podróżującym zgodnie z prawem korzystania z prawa do przekraczania granicy zewnętrznej oraz do swobodnego przemieszczania się i pobytu na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych, a także ułatwienia zarządzania granicami zewnętrznymi strefy Schengen.

2.5. Komitet popiera szczegółowe cele inicjatywy, a mianowicie uproszczenie procedury składania wniosków, ułatwienie i wzmocnienie odpraw na przejściach granicznych na granicach zewnętrznych państw członkowskich i na terytorium państw członkowskich oraz zwiększenie bezpieczeństwa wewnętrznego w strefie Schengen dzięki ułatwieniu wymiany informacji między państwami członkowskimi na temat obywateli państw trzecich będących posiadaczami wiz długoterminowych i dokumentów pobytowych.

2.6. Przychylnie odnosi się także do likwidowania pozostałych luk informacyjnych w zakresie granic i bezpieczeństwa: wizy długoterminowe i dokumenty pobytu należy włączyć do VIS.

2.7. EKES pozytywnie ocenia proceduralny i technologiczny krok polegający na zaostrzeniu kontroli podczas rozpatrywania wniosków wizowych z wykorzystaniem interoperacyjności, weryfikację i ocenę informacji przedłożonych przez osoby ubiegające się o wizę i automatyczne sprawdzanie wniosków przez VIS w każdym z dostępnych systemów.

2.8. Jeśli chodzi o ustalenie szczegółowych wskaźników ryzyka podczas rozpatrywania wniosków wizowych, EKES uważa, że może to ograniczyć prawa osób składających wnioski. Choć wskaźniki ryzyka nie zawierałyby żadnych danych osobowych, to opierałyby się na dostarczanych przez państwa członkowskie statystykach i informacjach na temat zagrożeń, odbiegających od normy odsetków odmów wydania zezwolenia lub przekroczeń dozwolonego okresu pobytu przez niektóre kategorie obywateli państw trzecich oraz zagrożeń dla zdrowia publicznego. Istnieje znaczne ryzyko, że organy rozpatrujące wnioski wizowe będą wykorzystywać te dane i wskaźniki do odrzucenia wniosków wizowych w oparciu o profile wbudowane w system a nie indywidualną sytuację wnioskodawcy. EKES wzywa instytucje UE i władze państw członkowskich do odpowiedniego informowania i szkolenia pracowników pierwszego kontaktu i osób na stanowiskach kierowniczych, aby uniknąć ewentualnego profilowania w oparciu o pochodzenie rasowe, płeć, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną i inne cechy osobiste.

2.9. Komitet popiera dążenie do ułatwienia identyfikacji osób zaginionych. Niemniej obniżenie z 12 do 6 lat wieku, od jakiego można pobierać odcisków palców od dzieci ubiegających się o wizę, może stanowić problem. We wniosku nie uwzględniono wkładu ani stanowiska agencji i organizacji zajmujących się ochroną dzieci, co nie pozwala Komitetowi na dokonanie pełnej oceny wpływu wniosku na dzieci i możliwości ich ochrony.

2.10. W odniesieniu do tego samego celu przechowywanie kopii strony personalizacyjnej dokumentu podróży osoby ubiegającej się o wizę w VIS jest dopuszczalne i konieczne, jednak tworzenie tego nowego narzędzia na potrzeby wsparcia procedur powrotu – jak wskazano we wniosku – budzi wątpliwości. Zdaniem Komitetu proponowane zmiany wcale nie prowadziłyby do powrotu obywateli państw trzecich. Powinno to być raczej narzędzie zachęcające państwa członkowskie do działania z należytym uwzględnieniem zarówno legalności pobytu, jak i interesu i dobra zainteresowanych osób. Władze powinny zachęcać i wspierać obywateli państw trzecich, by uregulowali oni swój pobyt i rozważyli powrót do kraju pochodzenia.

2.11. Jeśli chodzi o dodatkowy cel omawianego wniosku, tj. umożliwienie krajowym organom ścigania oraz Europolowi dostępu do danych VIS na ściśle określonych warunkach na potrzeby ścigania przestępstw, EKES podkreśla wagę ścisłego określenia warunków dostępu. Najlepiej by było, gdyby dostęp wymagał decyzji sądu, co pozwoliłoby uzasadnić taki krok jako niezbędne ograniczenie zasady ochrony danych osobowych.

2.12. Komitet z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji zmierzające do zlecenia trzech niezależnych badań: jednego studium dotyczącego wykonalności, konieczności i proporcjonalności obniżenia wieku, od jakiego można pobierać odciski palców od dzieci w procedurze wizowej, oraz przechowywania kopii dokumentu podróży osób ubiegających się o wizę w VIS, a także dwóch studiów dotyczących wykonalności oraz konieczności i proporcjonalności rozszerzenia VIS o dane dotyczące wiz długoterminowych i dokumentów pobytu.

2.13. EKES pozytywnie ocenia zakres konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym z organami krajowymi mającymi możliwość wprowadzania, zmiany, usuwania lub przeglądania danych w VIS, organami krajowymi odpowiedzialnymi za migrację i powrót, organami odpowiedzialnymi za ochronę dzieci, policją i organami ds. zwalczania handlu ludźmi, organami odpowiedzialnymi za sprawy konsularne oraz organami krajowymi odpowiedzialnymi za odprawy na przejściach granicznych na granicach zewnętrznych. Przeprowadzono również konsultacje z różnymi organami spoza UE i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się prawami dziecka. Jednocześnie Komitet, inne instytucje i opinia publiczna bardzo by skorzystały, jeśli w większym stopniu uwzględniono by we wniosku wkład i poglądy stron, z którymi przeprowadzono konsultacje. Nie jest jasne, jakiego rodzaju wkład zaoferowano oraz w jakim stopniu miał on wpływ na ostateczny kształt wniosku.

2.14. Jeżeli chodzi o ochronę praw podstawowych, EKES z zadowoleniem przyjmuje położenie przez Komisję Europejską nacisku na tę kwestię. Komitet przyjmuje z zadowoleniem dodatkowe gwarancje wprowadzone we wniosku w celu uwzględnienia szczególnych potrzeb w odniesieniu do objętych VIS nowych kategorii danych, przetwarzania danych i osób, których dane dotyczą. Jest to część szerszej zakrojonych wysiłków mających na celu ochronę prawa osób fizycznych do dostępu do danych, ich poprawiania i usuwania oraz do środków dochodzenia roszczeń. Komitet zaleca zwrócenie większej uwagi na sposób, w jaki państwa członkowskie korzystają z danych osobowych osób ubiegających się o wizę. Jak wspomniano wcześniej, nadal konieczne są zabezpieczenia przeciwko praktykom prowadzącym do dyskryminacji obywateli państw trzecich ubiegających się o prawo do krótko- lub długoterminowego pobytu i zamieszkania.

2.15. Wniosek skorzystałby na bardziej szczegółowych i konkretnych danych na temat krótko- i długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych w podziale na kraje – zarówno z państw członkowskich UE, jak i z państw trzecich. W świetle procedury handlu dziećmi przydatne byłoby także więcej informacji na temat przekroczenia okresu pobytu. Dane te są niezbędne do oceny charakteru i struktury mobilności oraz adekwatności stosowanych instrumentów.

2.16. Ponadto EKES zaleca bardziej zdecydowane zobowiązanie się do współpracy z rządami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich w celu informowania i przygotowywania ich obywateli oraz wspomagania ich podczas całej procedury ubiegania się o wizę.

Bruksela, dnia 19 września 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
